

Када сам пре пет месеци на крају текста „Вехабијска претња у БиХ“ [\[1\]](#) на овом порталу, поводом хапшења осумњичених за тероризам у Горњој Маочи, постављао питање и себи и јавности о томе да ли су безбедносне агенције у БиХ способне да превентивно делују пре неголи неки од локалних исламистичких вођа процени да је дошло “изузетно време” за терористички напад – нисам очекивао да ће то време заиста тако брзо стићи, имајући у виду да су надлежне институције већ знале барем за један блиски, веома наочит пример који је требало да их натера да превентивно делују и убудуће. Елем, непуна два месеца раније, Суд БиХ је потврдио оптужницу за тероризам против тзв. бугојанске групе Ријада Рустемпашића. У тој оптужници – што ће касније потврдити неколико сведока тужилаштва – стоји да је Рустемпашићева група имала врло амбициозан план: да нападне институције БиХ и Републике Српске (између осталог и седиште Владе РС), као и војнике ЕУФОР-а

[\[2\]](#)

. О томе су, уосталом, протеклих месеци убедљиво сведочили и неки од агената Обавештајно безбедносне агенције БиХ (ОБА), и то под мерама заштите.

Неодговорност надлежних институција

Сва та сазнања нису, међутим, искористиле надлежне безбедносне агенције, иако се у оптужници налазе имена људи који су били и остали врло блиски са Рустемпашићем и друговима. И мада против њих нису пронађени докази да су учествовали у ковању завере коју је замислио првооптужени, остала је озбиљна сумња да са њим не деле само исте радикалне исламистичке погледе, већ и да имају исте намере. То је, у најмању руку, требало да значи да те особе остану под будним оком Тужилаштва БиХ и Агенције за истраге и заштиту БиХ (СИПА) – који једини имају надлежност у БиХ за кривична дела тероризма – али неко је потенцијалну опасност сасвим превидео. Тако се догодио терористички напад у Бугојну у зору 27. јуна, у којем је погинуо локални полицајац Тарик Љубушкић, полицајка Едина Хиндић је тешко рањена и лекари се још увек боре за њен живот, док је петоро њихових колега лакше повређено.

Жртава је, изгледа, могло бити много више да, сасвим случајно, није примећен један од терориста. Елем, неки од полицајаца су, долазећи на посао, приметили њима познатог локалног екстремног исламисту Хариса Чаушевића како се нешто пре пет часова врзма око њихове зграде, а онда су га позвали да дође до њих. Према наводима медија, Чаушевић је одбио да приђе полицајцима, а када су ови покушали да га приведу, почео је

да бежи, а полицајци су га појурили. Убрзо, бегунац је најпре бацио бомбу на полицајце, а затим даљинским управљачем активирао већ постављени експлозив на задњем делу зграде полицијске станице у Бугојну. Део зграде је уништен, разнесено је неколико аутомобила, а од детонације су попуцала стакла, разваљени прозори и поиспадали штокови на оближњој стамбеној згради.

Према првим налазима полиције, активирано је 14-15 килограма експлозива велике разорне моћи, а у торби, која је била код Чаушевића, пронађено је још оружја. Реч је о особи која је била блиска локалним вехабијама, укључујући и већ поменутог Рустемпашића, а која ни раније није скривала своје симпатије за радикалне исламистичке идеје. Интересантно је да је пре неколико година био гост у емисији Федералне телевизије(ФТВ) “Централни затвор”, поводом инцидента у бугојанској џамији када је напао лидера СДА Сулејмана Тихића због његовог политичког говора у том верском објекту, довикујући паролу “Живела Ал Каида”. “Свако ко пошаље војнике против муслимана отпадник је од ислама. Наша је држава обична америчка проститутка. Да сам фундаменталиста, опасао бих се с десет килограма експлозива, ушао у џамију и разнео се“, поручио је Чаушевић са ФТВ-а [3]. Од тада наовамо Чаушевић се више занимао за савремену технологију, па је на свом профилу на Фејсбуку “качио” разне исламистичке садржаје, укључујући и књигу Алвара Ал Авлакија, радикалног исламског мисионара, којег је, рецимо, Стејт департмент означио као особу која промовише терористичке нападе и “Ал Каиду”. Бугојански имам Чаушевића је у последње време све ређе виђао у џамији, ваљда зато што је овај, како сада сазнајемо, имао преча посла развијајући кућну радиност на изради експлозивних направа. О чему, успут буди речено, на интернету данас сваки заинтересовани исламиста лако може пронаћи сва упутства.

А да ни до експлозива у БиХ није тешко доћи сведоче и неки подаци о првоосумњиченој особи за бугојански терористички напад, Насеру Палисламовићу из Кључа, који је ухапшен дан након напада док је покушавао да се сакрије у Сарајеву. Његово име помиње се на више места у оптужници против Рустемпашићеве групе. Поред тога, Палисламовић је већ оптуживан и осуђиван – што у БиХ, што у Немачкој – за угрожавање безбедности и насиље у породици, а у претресу његове куће пре 6 година полиција је пронашла 13,4 кг ТНТ-а и читав арсенал наоружања и војне опреме [4]. Све ово, изгледа, није било довољно ни надлежнима у Тужилаштву, ни у СИПА да будно мотре на сваки корак Палисламовића и Чаушевића. Јер, да су мотрили – терористичког напада у Бугојну можда не би ни било. А још да нису случајно те недеље пред пет сати ујутро наишла два хрватска полицајца да приупитају Чаушевића шта ради тако рано испред полицијске станице, жртава би било много више: десет-петнаест минута касније у близини места на које је постављена бомба требало је да се окупи неколико десетина полицајаца спремних за обезбеђивање локалне муслиманске светковине на оближњој Ајватовици, петстотој по реду. За сада се само претпоставља да су бугојански терористи намеравали да активирају експлозив тек када се окупи већи број полицајаца у кругу станице, не би ли тако, ваљда, послали “јаснију” поруку.

Међумуслиманске сличности и разлике

Тај “сплет околности” упућује на корене идеолошког раздора међу самим муслиманима: с једне стране, гласне мањине селефија/радикалних исламиста а са друге – “тихе” већине осталих муслимана која слуша глас Исламске заједнице у БиХ и њеног вође реиса Мустафе еф.Церића. Одлазак на Ајватовицу – која у суштини представља мешавину локалног, туркофилског поклоништва с примесима обичаја блиских исламу које практикују мисионари у Ирану – представља, изгледа, симбол потпуно стран селефијама саудијског типа, у које се убрајају радикалне вехабије у сеоским енклавама у средњој Босни, Горњој Маочи и у градским језгрима Зенице, Травника, Сарајева и читавог низа осталих градова у којима муслимани чине већинско становништво.

Но, те међумуслиманске разлике за хришћане у БиХ нису суштинске: Срби и Хрвати са страхом гледају – како ствари стоје после Бугојна – на обе појаве као подједнако опасне за сопствену безбедност и опстанак. Елем, ни сами босански исламисти не крију да је њихов крајњи циљ стварање исламске државе у БиХ засноване на шеријату, а разлике међу њима су искључиво тактичке природе: део селефија директно не пропагира насиље, постављајући сада у први план “обнову исламских вредности”, док је други део спреман већ сада и на терористичке акције – и у то су се сада сви уверили.

С друге стране, изгледа да ни “тиха” већина муслимана нема дилема око сопственог циља: ствар је само у томе колико ће гласно о том циљу први проговорити реис Церић. А на Ајватовици – док је у Бугојну још трајао увиђај на месту терористичког напада – реис Церић се, као ретко када пре тако јасно и гласно, zaloжио за неговање бошњачког национализма и стварање бошњачке националне државе [\[5\]](#).

Реис Церић није позивао на насиље, али никада није јавно хтео ни да било кога међу “супарничким” муслиманским фракцијама прозове или осуди због (ин)директног пропагирања насиља. Заправо, уопште није тешко приметити да се ни политичко ни духовно вођство међу Бошњацима никада није јасно оградило од радикалних вехабија и осталих исламиста. Чак и неки од најпознатијих бошњачких националиста, бранећи сам врх Исламске заједнице у БиХ, признају да духовне вође Бошњака нису исказале довољно напора да потисну у други план саудијску интерпретацију ислама у БиХ. Зато је сада тако очито да нова генерација исламиста на удару има саме институције БиХ. “Та промена се догодила још 2006. године када су државне структуре БиХ од стране радикалних исламских група проглашене за неверничке”, објашњава Есад Хећимовић,

један од најбољих познавалаца деловања исламиста у БиХ [6]. Или, како су раније упозоравали неки отпадници од вехабијског покрета у БиХ: није сваки вехабија терориста, али је сваки терориста вехабија

[7]

Има ли, уопште, решена?

Изгледа да таква упозорења полиција у Републици Српској за сада озбиљно схвата, тако да су недавно добијене нове информације о интересовању радикалних исламиста за кретање премијера РС Милорада Додика [8]. И док у полицији РС сада тврде да грађани у овом ентитету могу да се осећају безбедно, њихове колеге из ФБиХ упозоравају да је у будућности могуће свашта очекивати. Након напада у Бугојну, директор полиције ФБиХ Златко Милетић није крио разочарење што власти у ФБиХ раније нису пружиле довољно подршке полицији у обрачуна са радикалним исламистима који постају све већи проблем на подручјима ФБиХ са већином бошњачког становништва. “Свако паметан у овој држави могао је знати да ће се нешто овако десити. Ако нешто не предузмемо, слично можемо очекивати и у будућности”, упозорио је Милетић

[9]

. При томе, посебно је нагласио да се након хапшења вехабија у Горњој Маочи код Брчког у фебруару ове године, од исламских верских институција чуло више бриге за људска права вехабија осумњичених за тероризам, него што је било разумевања за рад полиције, иако су осумњичене вехабије и јавно и у истрази поручивале да признају само шеријатске законе.

Зато се сада чак и у Сарајеву могу чути и гласови за доношење закона сличног тзв. “патриотском закону” у САД. “Требало би да уследи снажна акција државних органа, која се неће завршити на декларативном нивоу. Уз коришћење читаве структуре обавештајног и контраобавештајног сектора у БиХ, са свим полицијским снагама, тужилаштвом и судовима нужно је одговорити на рукавицу која нам је бачена у лице. Са тим случајевима мора се позабавити првенствено државна власт, а у овом случају и Исламска заједница у БиХ”, категоричан је Јасмин Ахић са Факултета криминалистичких наука у Сарајеву [10]. Ахић није једини који захтева снажну акцију: српски и хрватски политичари испољавајући бојазан да се терористичке акције неће “прелити” и на подручја где живе већински Срби и Хрвати, тим пре што су такве претње до сада већ постојале

Сви се, заправо, слажу да ће, након напада у Бугојну, терористичка претња у БиХ бити

још већа, уколико надлежне институције не предузму конкретне превентивне мере. Истина, постоје разлике не само у проценама броја исламиста у земљи: док Џевад Галијашевић тврди да “вехабије данас у БиХ имају праву војску од близу 100 000 следбеника” [\[11\]](#), Златко Милетић каже да “има индиције о неколико стотина особа које су склоне вршењу кривичних дела које могу имати везе са тероризмом”. Даље, док у Сарајеву тврде да су радикални исламисти највећа опасност за муслимане, српски и хрватски политичари истичу да ништа мања опасност не прети ни њиховим сународницима.

Ретко ко, међутим, нуди конкретан план сузбијања терористичких намера радикалних исламиста у БиХ. Срби и Хрвати, заправо, сматрају да би то било могуће када би врх Исламске заједнице у БиХ и бошњачки политичари коначно престали да кокетирају са исламистима, не примећујући да то уопште неко чини осим, делимично, Сулејмана Тихића. За то време, Златко Милетић упозорава да је постојећа стратегија за борбу против тероризма у БиХ само мртво слово на папиру, а Џевад Галијашевић тврди да власти у БиХ нису учиниле ништа да би ставиле под контролу седам исламистичких организација које се налазе на тзв. “црној листи” Савета безбедности УН-а.

Савет министара БиХ сада припрема законске измене помоћу којих би покушао да контролише финансирање различитих организација у БиХ, суочавајући се са чињеницом да се у земљу слива огроман новац из Саудијске Арабије и других арапских земаља, као и из Ирана, на име финансирања разних верских и образовних институција, те наводних хуманитарних организација. Још није познато како ће се то извести, док поједини полицијски стручњаци сугеришу властима РС предлог контроле финансија којом се служи Русија. “Тамо ниједан долар не може да дође споља као помоћ невладиној или хуманитарној организацији у земљи без контроле путем централне банке”, предлаже Марко Ницовић [\[12\]](#).

Ипак, оно што може у Русији или, рецимо, у САД, тешко да поможе бити учињено у БиХ. Заштитнички однос једног броја верских ауторитета у Исламској заједници у БиХ према домаћим исламистима, те вазални однос дела духовног вођства босанских муслимана према саудијским и осталим (пан)исламским донаторима битно умањује шансе за превентивно институционално деловање према радикалним исламистима у земљи. А изгледа да је мало коме у надлежним институцијама БиХ битно колико је међу исламистима оних који су заиста способни за терористичке нападе. Коначно, обистиниле су се процене добрих познавалаца прилика и малобројних исламистичких покајника, да је за терористички напад у БиХ довољна само воља неколико фанатика који су међусобно добро повезани, а да, при томе, нема већих препрека које би онемогућиле не само логистичку помоћ коју добијају, него и сам напад. Питање је само колико ће времена проћи до новог напада, док власти у Сарајеву буду промишљале како да злу

Терористички напад у Бугојну – исламистичка претња која се остварује

Пише: Слободан Дурмановић
четвртак, 01 јул 2010 16:12

стану на пут. Под условом да то, заиста, хоће.

[1] <http://www.nspm.rs/sudbina-dejtonske-bih-i-republika-srpska/vehabijska-pretnja-u-bih.html>

[2] http://www.sudbih.gov.ba/files/docs/optuznice/2009/Rijad_Rustempasic_i_dr_-_OPTUZNI_CA_-_redigovana.pdf

[3] <http://www.blic.rs/Vesti/Republika-Srpska/196140/Istraga-nece-otkriti-narucioce-i----motiv>

[4] http://www.dnevniavaz.ba/dogadjaji teme/7303naser_palislamovic_terrorista_bugojno_hapsenje.html

[5] http://www.rijaset.ba/index.php?option=com_content&task=view&id=9062&Itemid=1

[6] http://www.slobodnaevropa.org/content/vehabizam_terrorizam_bih/2086081.html

[7] Слободан Дурмановић: Исламски радикализам и терористичка претња у БиХ, НСПМ Број 1-2/2007

[8] <http://www.glassrpske.com/vijest/2/novosti/41790/lat/Federacija-tranzitno-podrucje-za-teroriste.html>

[9] <http://www.oslobodjenje.ba/index.php?id=7530> ; такође и на:

Терористички напад у Бугојну – исламистичка претња која се остварује

Пише: Слободан Дурмановић
четвртак, 01 јул 2010 16:12

http://www.slobodnaevropa.org/content/uhapsen_organizator_napada_u_bugojnu/2085210.html

[10] <http://www.oslobodjenje.ba/index.php?id=7524>

[11] http://www.fokus.ba/nov/index.php?option=com_content&view=article&id=7325:u-bugojnu-je-samo-zapaljen-fitilj&catid=14:news-display&Itemid=2

[12] <http://www.glassrpske.com/vijest/2/novosti/41846/lat/Marko-Nicovic-Terroristi-ce-pokusati-napade-u-RS-i-Srbiji.html>